

HENDRIK BRUNO (DEN HAAG)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [IN HET LEGER | BIJ/NEAR PHILIPPINE]
11 JULI 1639
2164

Vervolg op Bruno's brief van 11 juni 1639 (**2122**).

Samenvatting: Bruno bericht o.m. over de goede voortgang van de muzikale studies van Christiaan en Constantijn Huygens jr.

Huygens' antwoord is verloren gegaan. Bruno schreef opnieuw op 2 augustus 1639 (Worp 2, nr. 2194, p. 481).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37nr. 2: brief (enkelvel, 20x31cm, a | b; autograaf).

Vroegere uitgaven: OC 1, nr. 1c, pp. 542-543: volledig.

— Worp 2, nr. 2164, p. 473: samenvatting.

Namen: Alexander de Grote; Johannes Heilersieg; Festus Hommius; Christiaan Huygens; Constantijn Huygens jr.; Lodewijk Huygens; Philips Huygens; Joannes Sleidanus; Terentius; Vulcanus.

Plaatsen: Leiden.

Titels: *Adelphi* (Terentius).

Glossarium: musicus (muzikaal).

Transcriptie

Per-illustri viro

Constantino Hugenio, Equiti, Zuilichemi Domino, Celsissimo Auriaco Principi à Consiliis et Secretis.

Perillustri Domino

Domino Constantino Hugenio, Domino meo clementissimo, salutem plurimam dicit.

Sententiam Domini Heilersiegii, doctissimi undequaque viri, et, quod hic palmarium, in erudiendâ juventute dexterrimi, exercitatissimi, aperirem, nobilissime Domine, nisi et ab utroque filio, et eo ipso, luculenter scirem præstitum, adeò ut non semel actum agere jure viderer. Judicium suum cum primis judiciosum, quam cumulatè cum hic, tum sæpè alias probarit, dicerem sanè, si aut ego dignè scirem dicere, aut tu, Amplissime Domine, nescire posses, et ille frivolas deprædicationes meas non infinitè superasset. Nisi operam, ut cum ratione insanirem, darem, si calculum hic auderem interponere, aut vel niger ullius momenti, vel niveus pretii esset, unum tacere nequirem, ratione ejus *omnimodis me subscribere*. Restat ut Nobilitati Vestræ placitum suum placeat indicare, cujus jam vocem, id est leges, avidissimè ¹nobiles filioli, ego et avidissimè, et humillimè, expectamus. Interim quod jusseras et res monet ipsa, sit sedulò, repetimus Sleidanum.

Prosodiæ nuper supremum vale diximus, quod expeditos satis in recitandis ²regulis, ac usu cætera jugique exercitatione comparanda, cum omni, ni fallor, republicâ litterariâ, existumarem. Constantinus quidem, nunquam sine stupore nominandus, acutum heri, atque adeò, penè dixerim ex tempore, in Alexandri Magni mortem, distichon composuit, quod sic habet:

Hic jacet ille ingens (hospes, consiste) Monarcha,
Exceptis fatis singula qui domuit.

---

1. <nob.>.

2. <regalis>.

Ait plura se additurum, atque, ubi perfecerit, Nobilitati Vestrae missurum. Etiam ego tum subito furore, sed furore, incitatus, nonnulla in eundem conscribillavi, verum nec oculis tuis digna, nec auribus, sed Vulcano confestim mandanda. Rhetoricam jam semel levi brachio percurrimus, curâ secundâ accuratiore curiosius curandam, cujus usum, cum exemplis variis, tum lectione poetarum, ac oratorum, largius percipiemus.

In musicis adeò proficiunt strenuè, ut jam omnibus admirationi sint. Neutri hic nunc plus adscribitur; pares sunt ingenio, pares studio, pares laudibus, par, et duplex gloria maximi parentis. Animus meus suspensus, saucius utriusque amore, utrumque inter, et utriusque amorem, versatur dubius, negatque scire, uter sit prior altero duorum, cum par, nec prior altero sit alter, nec par, aut prior, altero sit usquam.

Ludovicus themata Latinius scribet solito. In Adelphis procedit non oscitanter; proficit sic satis feliciter.

Philippus frigidè, sed quid? puerulus est; olim cæteris nihil concedet.

Disputatio mea (quam quod non abnueris Vestrae Nobilitati habeo gratiam) differenda est, quippe ob occupationum segetem, simul quia Synodus Lugduni-Batavorum habetur (in quâ et ipse suas obit partes) negat se vacare mihi posse Dominus Regens, Præses meus, ante ferias caniculares.

Vale, amplissime virorum, Domine æternum observande, submissè veneratus

ab Amplitudini Tuæ cliente devotissimo
Henrico Brunone.

Hagæ, V Idus Julias MDCXXXIX.

Vertaling

Aan de edele heer Constantijn Huygens, ridder, heer van Zuilichem, raad en secretaris van Zijne Hoogheid de prins van Oranje.

Aan de heer Constantijn Huygens, mijn meester, een groet.

De mening van de heer [Johan]³ Heilersieg, deze in alle opzichten geleerde man, bedreven en geoefend wat betreft het meesterstuk hier, om de jeugd te ontwikkelen, had ik u laten weten, edele heer, als ik niet wist dat dit al duidelijk was gedaan door zowel uw beide zoons als hemzelf, zozeer dat het mij juist voorkwam het gedane niet nog eens te doen. Zijn weloverwogen oordeel over de twee eerstgenoemden, hoe uitvoerig hij dat niet alleen bij deze gelegenheid maar ook vele andere malen heeft onderzocht, zou ik wel hebben overgebracht, als òf ik het op waardige manier zou weten te zeggen, òf u, edele heer, dat niet zou kunnen weten, én hij mijn lichtvoetige lofprijzingen niet eindeloos zou hebben overtroffen. Als ik niet de moeite zou nemen om met een bepaalde methode te werk te gaan, of ik zou durven om hier de afweging te maken, of hij zwart van enig belang is of wit van waarde, zou ik niet over dat ene hebben kunnen zwijgen, namelijk dat ik in alle opzichten zijn mening onderschrijf. Blijft slechts dat u uw wens laat weten, wiens woord, dat wil zeggen, de wet, wij, uw edele zonen vurig, en ik even vurig als nederig, afwachten. In de tussentijd, in overeenstemming met wat u had bevolen en de zaak zelf aangeeft, maar toch ijverig, repeteren wij Sleidanus.

De prosodie hebben wij onlangs het laatste vaarwel gezegd, omdat ik hen voldoende bedreven achtte in het oplezen van versregels en wat betreft hun verdere toepassing en voortdurende oefening vergelijkbaar met als ik mij niet vergis de gehele Republiek der Letteren. Constantijn [jr.], wiens naam nooit zonder verbazing mag worden genoemd, heeft gisteren een puntig en ik zou bijna zeggen geïmproviseerd distichon vervaardigd op de dood van Alexander de Grote, als volgt:

---

3. Huygens had in een brief van 3 juli 1639 aan Johan Heilersieg (Worp 2, nr. 2152, p. 469), onder meer leermeester van Willem II op dat moment, advies gevraagd met betrekking tot de opvoeding van zijn zoons.

Hier rust (bezoeker, sta stil) die grote monarch,
Die alles, het lot uitgezonderd, heeft bedwongen.

Hij zegt er nog andere aan te zullen toevoegen en deze, zodra hij daarmee klaar is, aan u te zullen sturen. Ik heb toen door een plotselinge bezieling, maar met bezieling, aangestoken er een paar op hetzelfde onderwerp neergekrabbeld, die echter uw ogen niet waardig zijn, noch uw oren, maar eerder direct naar het vuur van Vulcanus moeten worden gezonden. Wij hebben de retorica reeds eenmaal rustig doorgenomen, om er met een nauwkeurige tweede blik preciezer op in te gaan, het gebruik waarvan wij zowel door verschillende voorbeelden als door de lezing van dichters en redenaars degelijker in ons zullen opnemen.

In de muziek gaan zij zo goed vooruit, dat zij ieders bewondering afdwingen. Geen van hen beiden kan nu de beste worden genoemd; ze zijn gelijk in begaafdheid, in ijver, in lovenswaardigheid; een gelijke en dubbele roem voor hun roemruchte vader. Mijn onzeker verstand, dronken door de liefde voor henbeiden, verkeert in twijfel tussen hen beiden en de liefde voor hen beiden, en vermag niet te weten wie van de twee meer waard is dan de ander, omdat de een gelijk is aan, en niet meer waard dan de ander, en de een in geen enkel opzicht een tegenstander voor, of een sterkere dan de ander is.

Lodewijk zal zijn thema's in correcter Latijn schrijven dan tevoren; in een niet te traag tempo werkt hij zich door de ⁴*Adelphi*. Aldus maakt hij een redelijke voortgang.

Philips is lui, maar ach, hij is een kind; voorheen deed hij in niets voor de anderen onder.

Mijn disputatie (waarvoor ik u van harte dank zeg, die u wel zult willen aannemen) moet worden uitgesteld, omdat immers ⁵mijnheer de regent mijn voorzitter, vanwege een veelheid van bezigheden en omdat tegelijkertijd te Leiden de [provinciale] ⁶synode wordt gehouden (waaraan hijzelf ook deelneemt), zich niet voor mij kan vrijmaken vóór de zomervakantie.

Gegroet, edele heer, die altijd moet worden hooggeacht, onderdanig vereerd door

uw toegewijde dienaar
Hendrik Bruno.

Den Haag, 11 juli 1639.

---

4. Terentius, *Adelphi*.

5. Festus Hommius, regent van het Staten-College.

6. De provinciale synode van Zuid-Holland vond plaats van 3 tot 22 juli in een van de gebouwen van de Leidse universiteit.

Per illustri Dom.

D. Constantino Huygens, Dom. meo clementiss. S. P. D.

Sententiam D. Hevelij, doctissimi undique viri, quod hic palmarium in eruditiss.
juventute deterrimi, exercitatioffoni, apertum, Nib. Dom; nisi et ad istos filios, et de ipso, hinc
tot surto praestitum, addo ut non arduum actum agere sine videtur. Juricium suum cum
primis, judicium, quam cumulat' cum hic tunc saepe alios probavit, dicendum fandi, si aut
ego dignus sermone dicitur, aut tu a. D. notare, possit, et ille frivolis conundinationes meas non
impunito superasset. Visi operam, ut cum ratione infamiam darent, si calculum hic addidimus
interponere, aut non magis illius momenti, vel miris grati esset, imum tacere acquiesco,
rationis eius omnimodis me subscribam. Testat ut et N. D. glaucum tuum glaucum
inducant; cuius jam crocham, id est lugens, addidimus nos. solus, ego et ardentius, et similitudine
expectamus. Interea quod praestor et nos monuit ipse, sit Pauli. repetimus. S. P. D.

Profecia super summum calce dicitur, quod exercitio satis in aliter, et nisi calce ja,
jiz dicitur, comparanda, cum omni, si fallor, regali litteraria, dicitur. Constanti,
nis quidem, nunquam sine otiosum nominandas, sentiam adri, etq. adri, quam dicitur,
de tempore, in Alexandri magni mortem, distichon composuit, quod sic habet.

Hic jacet ille ingens (Prospes confest) Monarcha,
Excerptis factis singula qui dormiit.

Aut glauca se addidimus, etq. ubi profecit, N. D. missum. Etiam ego tunc feli,
to fuerit, sed laerte incitatis, nonnulla in eundem conferretur, videri non oculis tuis
digna, nec acribus, sed Valcano confestum mandanda. De Historica jam fandi lito bre,
his praecurrimus, cura secunda ablatione caritatis curandam, cuius usum, cum dicitur, magis
tunc loctione praetatum, ac oratorum, largius percipimus. In Musicae adri profecit
strenus, ut jam omnibus admirationi sint: Nihil hic minus plus adfinitas, gares, fuit ingens
prodi stadi, gares laudibus, per, et digite gloria maximi gaudetis; animis omnibus
sancius utriusq. amore, utriusq. inter, et utriusq. amorum, videri datus, reges, seni,
utro sit prior altero dicitur. Cum fandi sup, adri prior sit altero, adri, aut prior
altero sit ingens. Ludovicus Clemata latinis scribit solite, in dicitur.
Erit non glaucum, profecit sic satis feliciter. Philippus dicitur, sed quid? gares,
lis dicit, olin dicitur, nihil concedit. Disputatio mea, quam quod non abnatis, si N. D.
dicitur, gares dicitur, disputata est; quippe ad occupationem fandi, simul quia fandi dicitur
datur, (in qua et ipse gares dicitur) negat se gares miss, gares D. dicitur, profecit
meis, ante fandi canicularis. Dale Ampliff. dicitur, Dom utrum
obferando, fil miss, dicitur ab Angl. tue dicitur dicitur.
Haga,
1639. Iulius.
1639. Iulius.

